

Del 2 Underbefäl och underofficer i Jönköping 1914 - 1927

Underbefäl på I 12 i Jönköping 1914-1919

Den 8 oktober 1914 marscherar regementet in i Jönköping¹ och tar de nya kasernerna på Ryhov i besittning. Det var en historisk händelse som Albert knappast fick vara med om då han då förmodligen befann sig på neutralitetsvakt med sin tropp ”någonstans i Sverige”.

Inmarschen skedde säkert till tonerna av Jönköpings Regementes Paradmarsch

<http://www.youtube.com/watch?v=LqEge0mj6uM> Komponerad av Albert Parlow. Här i en inspelning av Meissners Militära Orkester i Stockholm den 19 oktober 1910 på skivmärke Gramophone Concert Record.

När Albert den 15 januari 1915 får den nya titeln till furir² är han fortfarande kommenderad på neutralitetsvakt. Det skall dröja ända till den 2 november innan tjänstgöring i fält är över och Albert åter är tillbaka vid förbandet på Skillingaryd. Fälttjänstgöringen bör ha varit en lärorik tid som gett honom många värdefulla erfarenheter vilka bör ha kommit honom väl till pass i den dagliga verksamheten vid truppen.



Albert Svensson sjätte man från vänster i främsta ledet. Troligen ett kursfoto från 1918.

Albert väljs ut till underofficersutbildning och kommenderas till Infanteriets underofficersskola i Karlsborg. Den 31 augusti 1918, 33 år gammal, utexamineras han som underofficer. Än en gång infriar Albert förväntningarna och går ut skolan med goda betyg. Han får höga betyg i Militärförvaltning och räkning och geometri och krigets lagar och man kan av det ana att hans håg mera står till att förvalta än att drillas soldater.

¹Kasernernas arkitekt var Viktor Bodin som en av de då mest anlitade arkitekterna i Stockholm. I 12:s kasernområde gränsade till artilleriregementet A6.

²1915 införs graden furir som ersätter den tidigare högsta underbefälsgraden distinktionskorpral. Graden furir kom sedan att vara den högsta underbefälsgraden fram till 1942. Graden furir avskaffades 2009 och ersätts med sergeant.

Underofficerare

När värnpliktsarmén infördes 1901 upphörde direktrekryteringen av underofficerare och de kom att rekryteras från den stamanställda manskapskadern, volontärerna.

Volontärinstitutionen blev ett verktyg för uppåtgående social rörlighet. Unga män från de lägre klasserna fick en allmänbildande utbildning över folkskolan.

1878 inrättades på Karlsborg en central skola, Infanterivolontärskolan för utbildning av underofficerare. Skolan upphörde 1904 och underofficerarna utbildades därefter på hemförbanden.

Infanteriet återinförde den centraliserade underofficersutbildningen som under åren 1916-27 då den förlades till Infanteriets underofficersskola på Karlsborg.

Underofficersskåren blev en verklig elitkår då mindre än en tiondel av volontärerna - och endast de med de bästa teoretiska betygen och de bästa militära vitsorden - gick vidare och blev underofficerare. Underofficersgraderna var inom infanteriet från 1876-1949 sergeant och fanjunkare. 1949 infördes en tredje högsta underofficersgrad förvaltare



Albert Svensson övar landstormsmän i skjutning med kulspruta m/14. Albert Svensson är tredje man från höger. 1918.

Den 11 november 1918 slutar det första världskriget.

Underofficer på I 12 i Jönköping 1919-1927

Efter sin underofficersexamen fick Albert tjänstgöra i drygt ett år som furir innan han den 11 oktober 1919 utnämns till sergeant. Som sergeant får Albert nya mera krävande och även mera stimulerande arbetsuppgifter än de som han haft som underbefäl.

I Alberts efterlämnade handlingar finns ett rart brev till honom från en tysk skolflicka som heter Gerda och som kan vara i tolvårsåldern. Brevet är daterat Berlin - Pankow d. 8.1.21. I brevet som är

skrivet på ganska god svenska tackar hon för allt som hon och hennes föräldrar fått i paketet från den snälla farbror Svensson. Hon frågar om hur det går med knektarna, om det finns lika många i arresten som det var när hon åkte och om det finns många som bor i kasernerna. Hon skriver också att hon än en gång gärna skulle vilja gå på kaserngården.

Under första världskriget var tyska krigsfångar internerade på Skillingaryd. Det var krigsfångar från den tyska minkryssaren Albatross som den 2 juli 1915 brinnande kördes på grund vid Östergarn på Gotland under det så kallade Slaget vid Gotland. Besättningen internerades och fördes till Skillingaryd. De tyska krigsfångarna behandlades väl och tilläts att dagtid lämna lägret. Många av de internerade var duktiga yrkesmän och fick arbeta på orten. Tyskarna var väl sedda av lokalbefolkningen och fick många vänner bland dem. Efter krigsslutet återvände tyskarna hem. En del av Skillingarydsborna, bland dem Albert, fortsatte att hålla kontakt med sina tyska vänner. Albert sände brev och gåvopaket till sin tyske vän och hans familj. Av flickans brev framgår att hon även besökt Jönköping. En resa som säkert bekostats av den godhjärtade Albert.

1923 genomgår Albert en kurs i skjutning och eldstrid för underofficerare och 1924 deltar han i en kurs i granatkastartjänst även den för underofficerare. Båda kurserna var anordnade på infanteriets skolor i Karlsborg. Kursernas ämnen, skjutning och eldstrid samt granatkastartjänst, och att Albert även behärskade kulsprutetjänst,³ tyder på att han kan ha varit verksam som trupputbildare vid ett gevärskompani⁴ tunga pluton. 1924 deltar han i en fälttjänstövning i trakten av Aneby och 1925 i en fälttjänst-övning i Östergötland.

Skyttekompaniets organisation

Enligt Fälthandbok del 1, 1932 års upplaga, så hade ett skyttekompani följande organisation:

Kompanichef, kompaniadjutant, stabsfurir, observationspatrull (3 man), gaspatrull (4 man), kommissarie, sjukvårdare, hovslagare, cykelordonnans och hästskötare.

Tre gevärsplutoner om plutonchef, ställföreträdare och fyra grupper om 12 man med 11 gevär m/96 och ett kulsprutegevär m/21 i varje grupp.

En tung pluton med plutonchef, rapportkarl, en kulsprutetropp (med en kulspruta m/14) och granatkastartropp (med en 8 cm granatkastare m/29)

Kompanitross med chef, ammunitionstross, koktross och tälttross (sammanlagt 13 man).

På ett skyttekompani fanns det 230 man och 21 hästar.

Det enda som skiljer ovanstående organisation från 1925 års är troligen kulsprute-gevären och granatkastaren.

Vid 1925 års försvarsbeslut fattas beslut om att armén skall reduceras vilket för Jönköpings regemente kommer att innebära dess nedläggning.

³Se bildtexten på föregående sida.

⁴Gevärskompani kom senare att benämnas för skyttekompani.



Jönköping, Kungl. Jönköpings Regemente. Kaserngården. Här tjänstgjorde Albert under åren 1914 – 1927.

1926 lämnar Albert, efter 17 år trupptjänsten för gott, då han placeras som regementets furageuppbördsman. Som furageuppbördsman skall Albert ta emot, vårda och redovisa till regementet levererat furage⁵ enligt avgivna rationsbesked⁶ samt enligt gällande utfodringsstat utväga och fördela furaget. Befattning är mycket krävande då det vid ett infanteriregemente på den här tiden i fredsorganisationen hemma på depån fanns cirka 100 hästar. I ett fältinfanteriregemente fanns det 650 hästar.

Befattningen som furageuppbördsman kommer Albert att inneha fram till regementets nedläggning.

Albert utnämns till fanjunkare den 16 december 1927 fyra dagar innan avvecklingen av Jönköpings regementet är klar och kasernområdet den 31 december säljs till kommunen. Men då är Albert redan i Sollefteå⁷.

Ryhov

1928 visades den stora Jönköpingsutställningen på det forna kasernområdet. 1929 fungerade området som flyktingförläggning för "Gammalsvenskbyborna" från Ukraina. 1934 öppnades där Mentalsjukhuset Ryhov. Ryhov var ett av landets största mentalsjukhus med plats för upp till 1700 patienter och hade drygt 400 anställda. Mentalsjukhuset lades ned i början på 1980-talet. 1988 öppnades Länssjukhuset Ryhov på det forna kasernområdet

⁵ En annan benämning på furage är hästfoder.

⁶ Annan benämning på ration är dagsranson.

⁷ Vid I 12:s nedläggning ansöker Albert om transport till I 21. Transport innebär att man ansöker om förflyttning till ett annat regemente. Vid I 21 fanns det då inga fanjunkartjänster lediga varför Albert kom att anställas om sergent.